

# DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ



„Ma, ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket.”

2010. április

- Zsid 3, 7-8 -

## A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja

Menyes Gyula (püspöki titkár, Győr)

### A hónap igéje: „Isten világosítsa meg lelki szemeteket, hogy meglássátok: milyen reménységre hívott el minket.” (Ef 1,18)

Mostanában sokszor eszembe jut egy apostoli korban játszódó „kosztümös” film egyik jelenete, amit sok évvel ezelőtt láttam a tévében, de a mai napig nyomot hagy bennem. Talán néhány héttel Jézus feltámadása után játszódik a jeruzsálemi piacon, ahol emberek veszik körül valamelyik apostolt, és a kis csoportból egy asszony szinte könyörögve arra kéri őt, hogy beszéljen nekik Jézus feltámadásáról.

Április havi igénkről is ez a kép jut eszembe. Kitérő rendezői elképzelés és színészi alakítás, ahogy ez az asszony szinte

csüng az apostol szavain, aki nem tud a feltámadás tényéhez semmit hozzátenni, csak egyszerűen elmondja, amit láttak, hallottak, és ahogyan átélték Jézus feltámadását. Azon a néhány emberen, de különösen ezen az asszonyon szinte meglátszódott havi igénk üzenete; Isten megvilágosította ennek az embernek a lelki szemeit, mert meglátta, hogy személyesen milyen reménysége van ebben a történetben, az üres sír csodájában. Hogy Jézus feltámadása nemcsak szenzációs történelmi esemény, csoda, hanem neki is köze van hozzá annyiban, hogy Jézus érette is meghalt és érette is feltámadt. Ezért óhajta akár sokadszor is – nem megunva az ismert történetet – hallani Jézus feltámadásának evangéliumát.

Az apostol pedig ott áll a kérés előtt, és benne is csak most kezd összeállni a kép, mindaz, amit Jézus az elmúlt három évben már elmondott magáról, a

jövőről, arról, hogy csak ezután fogják megérteni szavait, amikor a Lélek a tanítványok lelki szemeit is megvilágosítja.

A tanítvány ott a piacon – talán már többedszer – Jézus feltámadásáról csak tényszerűen tud beszélni. Nem magyaráz, nem értelmezi a feltámadást, és nem tesz hozzá semmit. Enélkül sem unalmas a „beszámolója” a hallgatók számára. És ez a bizonyágtétel mégis képes arra, hogy megnyissa az emberek lelki szemeit. Üres a sír, ez a lényeg. És ami e mögött van, az ezért az asszonyért és

mindenkiért történt, hogy ő és mi mindnyájan – az evangélium hallgatásával és meghallásával – ennek az eseménynek és reménységnek az átlélőivé és elhívott tanúivá váljunk.

Amikor egy igehirdető szószékre lép – még így két évezred távolából is –, csupán azt kell tennie, amit a filmben az apostol tett. Beszélni az üres sírről, hogy ennek tanúságtétele lelki szemeket nyisson meg. Azért, hogy az emberek ma is rádöbbenjenek, hogy az üres sír nem csupán történelmi esemény, nem azért történt, hogy a képzőművészeknek, filmrendezőknek, teológusoknak, filozófusoknak kimeríthetetlen témát adjon, hanem azért, hogy mindannyian meglássuk mögötte azt a határtalan reménységet, aminek megismerésére mindannyian meghívást kaptunk. És ez egyedül Isten Szentlelkének erejével működik. Hiszen a mi emberi, erőtlenszavainkat ő teszi világossá, áldásossá,

hogy az igehallgatók lelki szemei megnyíljanak, és megláttassék mögöttük az a reménység, amire minden ember el van hívva.

Ez a reménység pedig az, hogy Isten gyermekei lehetünk, akik örök életre, a vele való időtlen közösségre vannak kiválasztva és elhívva.

Sajnos, mi, igehirdetők sokszor úgy érezzük, hogy kevés csak az igehirdetés, kevés csak Jézusról és feltámadásáról beszélni. Ehhez hozzá kell még tenni sok mindent, érthetővé kell tenni a szekularizált ember számára hitünk titkát. Értelmezni kell, kiegészíteni, tanácsokat adni a szószékről. Példázatokat mesélni, amelyek rávilágítanak a feltámadás titkosnak vélt részleteire. Úgy érezzük, be kell segíteni Istennek, hogy a lelki szemek megvilágosítása ne csak rajta múljon, és lehetőleg minél hamarabb megtörténjen, nehogy esetleg véletlenül elmaradjon.

És érdekes módon éppen ettől válik erőtlenné az igehirdetés. Mert könnyen elsiklunk a lényeg felett, és más kerül előtérbe, másra fognak emlékezni az igehallgatók a szavainkból, és nem Jézusra, a feltámadottra, aki ma is tanítványokat hív el követésére, ma is megvilágosít lelki szemeket. Ennél már csak az szomorúbb, ha az igehirdető személye kerül előtérbe, nem az üzenete.

Április hónap igéje tulajdonképpen kívánság, áldáskívánás, amit akár minden igehirdetés végén el lehetne mondani. Isten legyen az, aki megvilágosít, aki hitet ébreszt az emberi szívben! Mindenki más csak közvetítő közeg, eszköz Isten kezében.

Adja Isten, hogy az igehirdetők ne unjanak meg újra és újra az üres sírről bizonyosságot tenni! Az igehallgatók pedig ne unják meg hallgatni mindezt!



**A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület  
főbb információi, eseményei**

**- Zalaegerszeg, 2010. április 25. vasárnap – hálaadó istentisztelet**  
Épületeinek renoválása után hálaadó istentiszteletet tartanak április 25-én, vasárnap a zalaegerszegi gyülekezetben. A 9 órakor kezdődő ünnepi alkalom szolgálatát Ittész János püspök végzi.

További információ Szabó Vilmos lelkésztől kérhető a 20/824-3134 telefonszámon.

**- Pápa, 2010. május 2. vasárnap – egyházkerületi kórustalálkozó**  
Az évenként megrendezendő Cantate vasárnapi egyházkerületi kórustalálkozónak ezúttal a pápai gyülekezet ad helyszínt.

Ebben az évben a kőszegi, a szombathelyi, a répcelaki, a soproni és a győri gyülekezetek kórusai mutatkoznak be.

Az istentisztelet 10 órakor kezdődik a templomban, amelyen a kórusok is szolgálnak a liturgiában. Igét hirdet Ittész János püspök. Majd délután 3 órakor mutatják be a kórusok műsorukat.

Minden zeneszerető érdeklődőt vár a pápai gyülekezet.

**- Külsővat, 2010. május 8. szombat – templomszentelés**

A templom renoválása után hálaadó templomszentelő istentiszteletet tartanak május 8-án, szombaton a külsővati gyülekezetben. A 15 órakor kezdődő alkalom szolgálatát Ittész János püspök végzi.

További információ Szabó Ferenc lelkésztől kérhető a 20/824-2767 telefonszámon.

**- Ostffyasszonyfa, 2010. május 9. vasárnap – templomszentelés**

A templom renoválása után hálaadó templomszentelő istentiszteletet tartanak május 9-én, vasárnap az ostffyasszonyfai gyülekezetben. A 15 órakor kezdődő alkalom szolgálatát Ittész János püspök végzi.

További információ Nagyné Garas Krisztina lelkésztől kérhető a 20/770-3062 telefonszámon.

**Győr, 2010. május 22. szombat – Luther-olvasókör**

Szeretettel hívjuk és várjuk a győri és Győr környéki pedagógus testvéreket és más érdeklődőt is legközelebbi olvasóköri együttlétünkre. Az alkalom május 22-én, szombaton 10 órakor kezdődik az egyházkerület győri székházában (Bajcsy Zs. u. 26.).

Pongráczné Gaál Elvira és Isó Dorottya szervezők

**Egyházkerületünk honlapja az interneten:**

<http://nyugat.lutheran.hu>

**A Dunántúli Harangszó az interneten:**

[www.harangszo.hu](http://www.harangszo.hu)

**Egyházunk honlapja az interneten:**

[www.lutheran.hu](http://www.lutheran.hu)

## MEGHÍVÓ

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület Közgyűlésének szavazati és tanácskozási joggal rendelkező tagjait a Veszprémben 2010. április 17-én (szombaton) 9.30 órakor kezdődő gyűlésre a 2005. évi IV. tv. 84.§ (1) bekezdése alapján tisztelettel és szeretettel összehívjuk. Helyszín a veszprémi egyház-köztség gyülekezeti terme (Veszprém, Kossuth L. u. 4.).

A közgyűlés nyilvános, melyre minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk.

**Erős vár a mi Istenünk!**

**Győr, 2010. március 26.**

Szabó György  
egyházkerületi felügyelő

Ittész János  
püspök

## FELHÍVÁS

*A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület  
Elnöksége*

*ezúton értesíti nyugdíjas lelkészeit, lelkészözvegyeit,  
hogy a június elejére tervezett nyugdíjaslelkész-találkozó  
időpontja – a püspök hivatalos külföldi útja miatt –  
június 12-én lesz az egyházkerület győri székházában.*

*Az egyházkerület eseménynaptára  
honlapunkon is megtekinthető:  
<http://nyugat.lutheran.hu/hirek>*

**Egyházunk Elnöksége ebben az évben is kéri  
gyülekezeti tagjainkat és minden  
– egyházunk szolgálatát támogató –  
adózó állampolgárt, hogy adójuk  
egyházak részére felajánlható 1%-át a  
Magyarországi Evangélikus Egyház  
részére ajánlják fel, melynek technikai száma:**

**0035**

Köszönettel a MEE Elnöksége

## **DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ**

**A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus  
Egyházkerület lapja**  
Megjelenik havonta, dunántúli terjesztésben

**Lapunk legközelebbi száma  
2010. május 9-én  
jelenik meg**

Felelős szerkesztő: Menyes Gyula  
Megrendelhető a szerkesztőség címén: (20/824-4222)  
Evangélikus Püspöki Hivatal 9021 Győr, Bajcsy Zs. út 26.  
Telefon: 96/516-160 96/516-162 Fax: 96/516-169  
Postacím: 9001 Győr, Pf.: 1639  
Kiadja a Soproni B. D. Evangélikus Gimnázium (Líceum)  
Felelős kiadó: Tölli Balázs  
Telefon: 99/512-430  
Készült: Újsziget-rotta Sárvár – 920 példányban  
Kapható: a templomokban, gyülekezeti iratterjesztésben  
Előfizetési díj egy évre 1400 Ft, külföldön 40 €  
E-mail: [harangszo@lutheran.hu](mailto:harangszo@lutheran.hu)  
Internet: [www.harangszo.hu](http://www.harangszo.hu)  
ISSN 1416-9770

Fehér Károly (ny. ev. esperes, Székesfehérvár)

## Jelek, jelképek, szimbólumok 25. A feszület II.

Egészen mostanáig magától értődőnek tartottuk, hogy az evangélikus templom oltárán feszület áll. Még az sem tűnt felesleges duplázásnak, ha az oltárkép is a Golgotát állította a gyülekezet elé. Mostanában mintha elbizonytalanodtunk volna ebben a vonatkozásban. Megjelentek a korpusz, tehát a megfeszült test nélküli keresztek. Az indoklás már nem az, hogy a feszület „katolikusos”. A vulgáris elutasítás helyébe teológiai érvelés lépett, Krisztus nem maradt a kereszten, hiszen feltámadt. Jó húsz éve már, hogy egy másik egyházkerülethez tartozó gyülekezet idősebb tagjait egy bizonyos csoport azzal botránkoztatva meg, hogy vasárnapra befelé fordította az oltár feszületét. Velem is megtörtént, hogy helyettesítésre érkezve, meg kellett kérdeznem az éppen távozó csoporttól, hogy hova rejtették az oltárról a feszületet. Bárcsak olyan erős lenne a Feltámadásban való hitünk, hogy „kibírná” a feszület jelét. Az is nyereség lenne, ha rejtőzködő egyházművészeink megpróbálnák együtt ábrázolni nagyapóink és hűsvét szétválászatlan tényét.

De most a templomtól a családi ház vagy lakás, a gyülekezettől a család felé fordulunk. Van-e helye a család magánszférájában a feszületnek? Egészen gimnazista koromig nem találkoztam evangélikus otthonban feszülettel. Kereszttel sem. (Gimnáziumi hitoktatónknak valóságos harcot kellett vívnia, hogy egyházi középiskolában, ha nem is feszület, de legalább kereszt kerülhessen a kizárólag evangélikus hittanóráknak helyet adó terem falára.) Abban az időben – a második világháborút megelőző és követő évekről van szó – az aranymondásos fekete falitáblácska volt a komolyabban vett kereszténység látható jele. Evangelizáló konferenciák résztvevői vitték haza. Csak

tisztelettel és megbecsüléssel lehet ezekre a „jelekre” gondolnunk, hiszen sok családnak ezek a táblácskák lettek a „kis bibliái”, a teljes Biblia felé mozdító.

A fekete falitáblák sok családban a háziáldásos falvédőt váltották le. Bár a falvédőknek az volt a többlete, hogy a család legtöbbet használt, legforgalmasabb helyiségében, a konyhában függtek. Azután hamarosan eltűntek a háziáldásos falvédők is meg az aranymondásos táblácskák is. Mit szólt volna hozzájuk a párttitkár vagy a tanácselnök meg a beszolgáltatást ellenőrző borkabátos?

Az agresszív, brutális ateizmust a semmivel sem jobb elvilágiasodás váltotta fel. Új „ikonokkal”, új jelekkel, jelképekkel. Az úgynevezett „keresztény Nyugat” szabadulni akar a feszülettől. Nekem is jutott egy az iskolából kitiltott feszület-halomból... Várom, kinek adhatom tovább, mert nekünk már van.

A feszület a családban, a lakásban jele lehet annak, hogy életünk nem szakadhat ketté vallásos és normális hétköznapi részre. Krisztus áldozatának jele emlékeztethet bennünket, hogy áldozata az egész életünkért történt. Nem dísz tárgy a család többi megbecsült tárgyai között, amit esetleg kegyeletből őrzünk. Máig szemem előtt van egy feszület, amelyet üvegbúra védett a portól, mint sajtót a légytől. A feszület a szobában pedig éppen azt jelzi, hogy Krisztus áldozata és feltámadása nem elkülönítette, hanem összekapcsolta életünk minden szféráját – konyhát és szobait is – önmagával. Ennek a bizalommal teljes reménységnek jele lehet a családi otthon falán függő feszület.

Meg annak is, hogy tudjuk: öelőtte nincsen takargatni valónk. Életünk minden

eseménye az ő szeme előtt zajlik. Minden élethelyzetünkben rászorulunk a kereszten szerzett bűnbocsánatra és feltámadása erejére. Állítólag az ortodox kereszténység körében született az a mondás, amely szerint vannak események, amikor „ideje kivinni az ikont”, vagy legalábbis letakarni. Ha rosszul tudom, bocsánatot kérek érte! A feszület a házban éppen az ellenkezőjét jelentheti: mindig ideje van, hogy az értünk hozott áldozat jele emlékeztessen, Krisztus áldozata tisztító életet, a hétköznapit is tisztító áldozat.

A feszület szem elé való jel, hogy gondolkodásunkat is Krisztus határozza meg. Bizony, tévedett a világhírű teológus-professzor, amikor bajor lelkészismerősét látogatva, az íróasztalán álló feszületre mutatott: „Tegye el már innen ezt a bálványt! Ide a dohányos szelence való.” (H. Sasse: Corpus Christi. 31.o.)

Idős ember szobájában szokatlan helyen láttam a feszületet. A heverője végén álló szekrény oldalán függött. „Sokat kell fekdülnöm. Innen mindig látom.” Eszembe jutott az esti ének, az élet estéjére is érvényes könyörgés: „Tartsd oda hunyó két szemem elé Szent keresztfádat Mutass ég felé!... (ÉÉ 121.8)

Családi ház vagy lakás megáldásakor lehetőség van arra, hogy a lelkész az áldás vizuális jeleként feszületet adjon át vagy függessen a falra.

„Hozományként” se utolsó ajándék a feszület: egyházkerületünkben lelkészszenteléskor a püspök a liturgikus könyvvel és a stóllakkal együtt feszületet ajándékoz az új lelkésznek. Használatra!

(Folytatjuk.)

Dr. h. c. Keveházi László (ny. ev. esperes, egyháztörténész, Kőszeg)

### Egyháztörténeti mozaikok...

#### *Theodor Fliedner (1800–1864), a diakonissza munka úttörője*

1800. január 21-én született Eppsteinben, papi házban. Nehéz gyermekkorra volt, édesapja meghalt, amikor ő még csak tizenhárom éves volt, és közben háborúk is pusztítottak a környéken. A szegénység korán egyszerűsége is tanította. Hamar elhatározta, hogy apját követi hivatásában, és göttingeni tanulmányai után Kaisersweertbe került.

A 19. században, az Alsó-Rajna-vidéken, egy kicsiny városkában, Kaisersweertben indult tehát szolgálata. Kis gyülekezet volt ez, emberi szemmel „jelentéktelen”. 1822-ben, amikor Fliedner átvette itt a lelkészi szolgálatot, a gyülekezet – a gyermekekkel együtt – mintegy kétszáz lélekből állt. Fliedner idejövetele után a város és a gyülekezet inségbe jutott, a helyi gyárat megszüntették, nagyon sokan munkanélküliekké lettek. Fliedner sok tusakodás után

gyűjtőkörútra indult az inségbe jutott gyülekezet támogatása céljából. Így lett belőle a 19. század legnagyobb „koldusa” – ahogy emlegették. Németalföldön és Angliában is megfordult, s ez nemcsak anyagi eredményt hozott (21 000 tallér), hanem megismerte az ipari városokban folyó szeretetszolgálatot is.

„A megfeszített Jézus Krisztus jelenti a legerősebb köteléket hitben és szeretetben, általa él a szentek közössége, ez az első lecke, amit utamon megtanultam.” Különösen arra figyelt fel, hogy az iparosodással megszűnik az asszonyok „fallal körülvett élete”, tehát zárt életük megváltozik a család életével együtt. De azt is meglátta, mit tudnak éppen az asszonyok tenni a nyomor enyhítésére, erre különös adottságuk van. S következtek a „lépések” szolgálata nyomán: lendületet kapott a segítő munka.

Angliai példa után 1826-ban megalakult a „Rajna-westfáliai Társaság a foglyokért”. Németországban ez volt az első ilyen szervezett szolgálati ág. A következő lépés a „Menedék a szabadult nők számára” volt 1835-ben. A lelkészlak kertészházába megérkezett az első börtönből szabadult nő: Minna E. Azután egy kötőiskola indult ugyanebben a házban, még 1835-ben. 1836-ban létrejött az „Iskola kisgyermekeknek” – már diakonisszákat is képezve nevelésre és ápolásra. És végül: „Evangélikus ápolónők képzése” címen tanfolyam indult egy kaisersweertthi megvásárolt házban 1836-tól. Néhány év múlva innen kerültek nővérek másutt otthonokba, kórházakba.

(Folytatás a 4. oldalon.)

